novení nespočívá tedy v té lhůtě, nýbrž v požadavku, že pachtovné má býti upraveno za všecka léta, pro která se žádá, najednou, a že tedy oznámení propachtovatelovo pachtýři, že a jaké zvýšení žádá, má se státi do 30. listopadu onoho roku, který předchází prvnímu roku z těch, pro něž se zvýšení žádá. Neboť, když zákon položil lhůtu 30. listopadu 1920 pro ten předpokládaný obyčejný případ, že se bude žádati zvýšení již pro rok nejblíže příští, t. j. pro rok 1921, tedy se tím podle plné obdoby podává lhůta 30. listopadu 1921 pro ten případ, že se zvýšení žádá teprv pro rok 1922 a tak podobně dále. Když tedy propachtovatel žádá v tomto případě zvýšení teprv pro rok 1924 a následující, platila pro něho lhůta 30. listopadu 1923, jejíž dodržení tvrdí. Rozumí se samo sebou, že to, co platí pro případ, že propachtovatel pachtovné nemohl nebo nechtěl zvýšiti hned pro rok 1921, platí i pro případ, že lhůtu 30. listopadu 1920 zmeškal a proto o možnost, žádati zvýšení již pro rok 1921 přišel, neboť příčina, proč nemohl nebo nechtěl, je zcela lhostejna, a záleží jen na účinku, že, kdo zmeškal lhůtu toho kterého roku, ztratil právo zvýšení pro nejblíže příští rok. Třeba tedy ve věci stěžovatele bylo rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 6. listopadu 1923 R II 381/23 uznáno, že nedodržel lhůty 30. listopadu 1920, ač žádal úpravu již pro rok 1921, ztratil tím jen nárok na úpravu pro tento rok, pro další léta však mohl nárok vždy ještě uplatňovati, pakli jen jej v čas pro ta léta příslušný vznesl. Není tedy závady, by se o nároku, jenž dle obsahu návrhu vznesen byl do 30. listopadu 1923 pro rok 1924 a následující, nejednalo, takže nelze souhlasiti s nižšími stolicemi, když návrh odmítly jako opožděný.

Čís. 3725.

Předpis formy notářského spisu vztahuje se pouze na projev vůle dárcovy, nikoli na prohlášení obdařeného, že dar přijímá.

Zavázal-li se nesvéprávný a nabyl-li svéprávnosti dříve, než soud smlouvu schválil anebo schválení odepřel, jest na něm, by dal na jevo, zda na smlouvu přistupuje čili nic, aniž by byl vázán lhůtou §u 862 obč. zák.

I slovní urážky mohou zakládati hrubý nevděk (§ 948 obč. zák.), ledaže byly dárcem vyprovokovány.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv II 442/22.)

Notářským spisem ze dne 11. prosince 1919 odstoupila žalovaná nemovitosti tehdy nezletilé žalobkyni. Dříve ještě než byla smlouva schválena poručenským soudem, nabyla žalobkyně dne 5. prosince 1920 zletilosti a oznámila dne 18. prosince 1920 žalované, že na smlouvu přistupuje. V mezičasí hospodařila žalobkyně spolu se svým manželem na nemovitostech. Ježto se žalovaná zdráhala odevzdati žalobkyni nemovitosti a vydati jí vkladní listinu ku převodu vlastnického práva na žalobkyni, domáhala se žalobkyně jednak uznání, že odstupní smlouva jest po právu a platnou, že žalovaná jest povinna to uznati, odevzdati

žalobkyni nemovitosti do držby a užívání a vystaviti vkladní listinu ku převodu vlastnického práva. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Vším právem napadá odvolatelka názor soudu prvé stolice, že přistoupením žalobkyně na smlouvu dopisem jejího zástupce ze dne 18. prosince 1920 se stala smlouva platnou a účinnou. Především dlužno řešiti otázku, zda bylo k odstupní smlouvě, jak stranami byla ujednána, zapotřebí notářského spisu. Soud prvé stolice má za to, že žalovaná postupem zamýšlela zříditi žalobkyni věno, správněji řečeno, že chtěla žalobkyni postoupiti nemovitosti, které měly sloužiti za věno, a že, ježto žalovaná k tomu dle zákona vzhledem k nemajetnosti svého muže povinna byla, v odstupu darování spatřiti nelze. Avšak tohoto názoru sdíleti nelze. Dle §u 1218 obč. zák. jest věnem jmění, které manželka nebo za ni někdo jiný mužovi dá nebo slíbí k ulehčení nákladu, spojeného s manželstvím. Avšak ani v náčrtku smlouvy ze dne 28. října 1919, ani v notářském spisu ze dne 11. prosince 1919 neděje se zmínka o tom, že postoupené nemovitosti mají sloužiti za věno. Nelze sice popříti, že postup se stal proto, že žalobkyně se provdala, avšak tento důvod nečiní odstoupené nemovitosti ještě věnem, neboť nic na to nepoukazuje, že žalobkyně neb odstupitelka mínila tyto nemovitosti neb užitek z nich manželovi žalobkyně jako věno odevzdati. Vždyť stává se často, že i po sňatku každý z manželu zůstává neobmezeným pánem svého majetku (§ 1237 obč. zák.). Také tím, že manžel zpravidla spravuje jmění manželčino (§ 1238 obč. zák.), nestává se tento majetek věnem. Nelze proto v uvedeném postupu spatřovati zřízení věna a, ježto dle obsahu notářského spisu odstupitelka žalobkyni zbytek kupních cen daruje, nelze o tom pochybovati, že odstup skutečně v sobě zahrnuje darování. Darovací smlouva bez skutečného odevzdání však dle §u 1 zákona ze dne 25. července 1871, č. 96 ř. z. vyžaduje ku své platnosti formy notářského spisu; že nemovitosti žalobkyni byly odevzdány, prokázáno nebylo, neboť v to, že žalobkyně se svým manželem společně se žalovanou a jejím manželem na postoupených a jiných pozemcích hospodařili, nelze ještě za odevzdání ve smyslu zákona považovati. Že odevzdání se nestalo, plyne také z toho, že žalobkyně žalobní prosbou žádá, by žalovaná přidržena byla, jí postoupené nemovitosti odevzdati. Bylo-li však formy notářského spisu zapotřebí, bylo třeba, aby žalobkyně, nabyvši zletilosti, svůj souhlas ku smlouvě též ve formě notářského spisu projevila; jelikož se tak nestalo, nebyla smlouva platně uzavřena. Právem také namítá odvolatelka, že prohlášení žalobkyně ze dne 18. prosince 1920, že na smlouvu přistupuje, jest vzhledem k ustanovení §u 862 obč. zák. opožděné, ježto žalobkyně, jak z poručenských spisů vysvítá, se stala 5. prosince 1920 zletilou, to tím spíše, ježto žalovaná již dříve prohlásila, že uvedenou smlouvu se žalobkyní uzavříti nechce.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že prohlášení žalobkyně ze dne 18. prosince 1920, v němž projevila dodatečně svůj sou-

hlas s odstupní smlouvou, již uzavřela se žalovanou v době, kdy nebyla ještě svéprávnou, jest považovati za neplatné a bezúčinné, poněvadž postrádá formy notářského spisu. Arciť stanoví § 1 zákona ze dne 25. července 1871, č. 76 ř. z., že k platnosti darovací smlouvy bez skutečného odevzdání jest zapotřebí formy notářského spisu, ale zákon jest vykládati z jeho přirozeného smyslu (§ 7 obč. zák.) a nelze mu přikládati jiný význam, než jaký vysvítá ze zřejmého úmyslu zákonodárcova (§ 6 obč. zák.). Nutno si položiti otázku, proč stanoví zákon právě pro smlouvu darovací tak přísnou formu. Toho důvodem není nic jiného, než snaha zákonodárcova, chrániti dárce před jeho vlastní lehkomyslností. Jestiť známo, že dárce v okamžiku, kdy pojme obdarovací úmysl, slíbí více, než by chladná rozvaha uznala za vhodné. Mimo to třeba si všimnouti, že dárce mnohdy si není vědom dosahu a závaznosti slibu darovacího. Následkům, jež by mohly z toho dárci povstati chtěl zákonodárce předpisem přísné formy notářského spisu zabrániti. Dle jeho úmyslu má si dárce, než dojde k sepisování smlouvy u notáře, věc dobře rozvážiti a pohnutky, jež ho k daru přiměly, přivésti na správnou míru. Dále si třeba uvědomiti, že jen vázáním projevu vule přísnou formou, mající, jako notářský spis, ráz obřadný, lze nabýti jistoty, že slib darovací jest míněn vážně. Při darovacích smlouvách, jimž následuje skutečné odevzdání daru, ony obavy pomíjejí. Zákon také tento případ z pravidla §u 1 zák. ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák. vyloučil, což potvrzuje jasně správnost právě uvedených úvah. Má-li tedy zákon příčinu chrániti stranu darující, nelze seznati, v čem by měl chrániti druhou smluvní stranu — příjemce daru. Tento nemůže přijetím daru utrpěti újmu. Přijetí daru nemuže býti nikdy lehkomyslné a dle povahy věci není důvodu k pochybnostem o vážnosti dotyčného projevu vůle. Úvahy o slibu dárcově u něho nepřiléhají, z čehož nutno souditi, že ustanovení o formě darovací smlouvy vztahuje se jen na projev vůle dárcovy, a nikoliv na prohlášení obdařeného, že dar přijímá. Prohlášení žalobkyně ze dne 18. prosince 1920 není tedy neplatným pro nedostatek formy. Avšak i při opačném názoru nebylo by lze dospěti k závěrům, jež dovodil odvolací soud. Odstupní smlouva, z níž je žalováno, jest právním jednáním smíšeným, neboť jest z části smlouvou darovací a z části jednáním úplatným, ježto žalobkyně převzala v ní též jisté povinnosti k poskytování výměny žalované. Pokud smlouva jest darováním, mohla žalobkyně ji přijmouti bez schválení opatrovnického (§§ 244 a 865 obč. zák.). Tohoto schválení, pokud se týče dodatečného schválení smlouvy žalobkyní samou po nabytí zletilosti bylo zapotřebí jen pro onu část jejího projevu vule, jíž převzala shora uvedené povinnosti. Žalobkyně na notářský spis přistoupila a jej též podepsala, učinila tudíž vše, čehož třeba k platnému přijetí daru. Ovšem závisela platnost celé smlouvy ještě na schválení převzaté povinnosti. Avšak k tomu skutečně došlo dne 18. prosince 1920 prohlášením zletilé žalobkyně, že na smlouvu přistoupí. Formy notářského spisu pro ono prohlášení již proto nebylo zapotřebí, poněvadž toto mělo právní význam jen ohledně oné části jednání, jež nebyla darováním. Jde jen o otázku, zda ono prohlášení stalo se včas. Odvolací soud vyslovil ná-

zor, že prohlášení žalobkyně jest vzhledem k §u 862 obč. zák. opožděné, poněvadž žalobkyně stala se zletilou dne 5. prosince 1920 a souhlas se smlouvou projevila teprve dne 18. prosince 1920. Názor tento jest nesprávným. Na tento případ, kde jde o t. zv. »negotium claudicans« jest použíti zvláštního ustanovení §u 865 obč. zák., dle něhož závisí platnost smlouvy, jíž převzala nezletilá nebo jinak nesvéprávná osoba nějaké břemeno, na svolení zákonného zástupce nebo soudu. Dokud souhlas nebyl dán, nemůže druhá strana odstoupiti, nýbrž může toliko žádati, by prohlášení bylo učiněno v přiměřené době. Zavázal-li se nesvéprávný a nabyl-li svéprávnosti dříve, než soud smlouvu schválil nebo schválení odepřel, jest na něm, by dal na jevo, zda na smlouvu přistoupí, čili nic. Ovšem platí také zde obmezení §u 865 obč. zák., že ono prohlášení musí býti po případě učiněno v přiměřené lhůtě. Viz plenární usnesení ze dne 12. února 1924, čís. pres. 796/23, uveřejněné pod čís. 3480 sbírky Dr. Vážný, jehož bylo v tomto případě vyčkati. Důvody, jimiž odvolací soud zamítnutí žaloby ospravedlnil, nejsou tudíž správnými, a je třeba, zabývati se další námitkou žalované, uplatňovanou v odvolacím spise s hlediska nesprávného právního posouzení, že smlouva odstupní pozbyla platnosti, jelikož žalovaná dar, obsažený v odstupní smlouvě, pro nevděk odvolala (§§ 948 a 949 obč. zák.). Tvrzení žalované o nevděku mají ovšem význam jen potud, týkají-li se nevděku žalobkyně samé, nikoli tedy, pokud se týkají jejího manžela (§ 948 slovo: »obdarovaný«). Co se týče žalobkyně potvrzena jsou pak toliko ve výpovědech svědků Anny K-ové a Jana K-a, dle nichž žalobkyně žalované nadávala komediantek a cigánek. Nalézací soud ovšem takového zjištění neučinil, poněvadž považoval věc za nezávaznou. Avšak neprávem. Dle §u 948 obč. zák. jest rozuměti hrubým nevděkem ublížení na těle, na cti, na svobodě neb na majetku, jež jest takového rázu, že lze toho, kdo se ho dopustil, trestně stihati buď z úřední moci anebo na žádost toho, komu bylo ublíženo. Vzhledem k ustanovení §§ 496 tr. zák. nelze pochybovati o tom, že i slovní urážky mohou zakládati hrubý nevděk. Kdyby se uvedeným výpovědem uvěřilo, nezbylo by nic jiného, než uznati za důvodnou námitku žalované strany a žalobu zamítnouti, leda že by se dala víra výpovědi svědka Jana Ř., že žalovaná sama urážku vyvolala tím, že před manželi Ř. zavřela dům a nadávala jim cikánů, když žádali o klíč, neboť vyprovokované slovní urážky nezakládají hrubého nevděku, a třeba že smlouva byla smíšena z jednání z části úplatného a z části darovacího, nelze to obé děliti, takže provinila-li žalobkyně darování, provinila smlouvu celou.

Čís. 3726.

Dráha ručí za úraz, jenž způsoben byl sřícením se na trať po svahu, nad nímž vedla neoplocená cesta.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv II 767/23.)

Nezletilý žalobce sřítil se po svahu, nad nímž byla neoplocená cesta, na trať a těžce se poranil. Žalobní nárok proti dráze na náhradu